ФИФІ ФЫМЫГЪЭПУД, ФИ ІЕЙ ФЫМЫГЪЭПЩКІУ

АДЫГЭ ТЕЛЕВИДЕНИЕ

АДЫГСКОЕ СЛОВО

КЪБР-м И ПАРЛАМЕНТЫМРЭ ПРАВИТЕЛЬСТВЭМРЭ Я ГАЗЕТ
ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА
И ПРАВИТЕЛЬСТВА КБР

1924 ГЪЭМ И МЭКЪУАУЭГЪУЭ МАЗЭМ И 1 ЛЪАНДЭРЭ КЪЫДОКІ

№214 (21.622) ● 2009 гъэм щэкІуэгъуэм (ноябрым) и 13, мэрем ● Тхьэмахуэм тхуэ къыдокІ ● И уасэр соми 3-щ ● adyghe@mail.ru adyghepsale.ru

Джарым А. А. Къэбэрдей-Балкъэр Республикэм и Щ1ыхь тхылъыр етыным и Іуэхк1э

Къэбэрдей-Балкъэр Республикэм и Президентым и Указ

Адыгэ Республикэм и къэралыгъуэр зэтегъэуэвэным, абыр э Къэбэрдей-Балкъэр Республикэмрэ яку дэлъ эзкъуэ зэпыщ1эныгъэхэр гъэбыдэным теухуауэ куэд зэрыз эфГ1егъэк1ам папщ1э Къэбэрдей-Балкъэр Республикэм и Щ1ыхь тхылъыр етын **Джарым Аслъэн Алий и къуэм.**

Къэбэрдей-Балкъэр Республикэм и Президент КЪАНОКЪУЭАрсен

Налшык къалэ
2009 гъэм щэкІуэгъуэм и 6-м
№185-УП

* * *

Дунейпсо Адыгэ Хасэмрэ Къэбэрдей Адыгэ Хасэмрэ адыгэм1 щ1дзащэм йохьуэхьу и ныбжьыр илъэс 70 зэрырик1уамк1э ик1и ди республикэм и дамыгъэ л1ъап1эр зэрыратамк1э.

Къэбэрдей-Балкъэр Республикэм и Щ1ыхь тхылъыр тыным и Іуэхк1э

Къэбэрдей-Балкъэр Республикэм и Президентым и Указ

Къэрал к1уэц1 Іуэхуэхмк1э органхэм ильэс куэд л1ъандэрэ хьэлэлу зэрыщ1лажьэм, щ1ыхуэхм и конституцэ хуитыныгъэхэмрэ щхьэхуитныныгъэхэмрэ хьуэмэным зэфГэк1ыщхуэ зэрыщрахьэл1ам папщ1э Къэбэрдей-Балкъэр Республикэм и Щ1ыхь тхылъыр етын:

К1ас Маринэ Тэмал и ныхъуэ - Къэрал к1уэц1 Іуэхуэхмк1э министерствэ Къэбэрдей-Балкъэр Республикэм щ1эЗм хьыбархэмрэ жылагъуэ зэпыщ1эныгъэхэмк1э и кьудамэм и унафэщ1ым

Малик Андрей Виктор и къуэм - къэрал к1уэц1 Іуэхуэхмк1э отделу Прохладнэ районым щ1эЗм и унафэщ1ым

Сабанчиев Эльдар Сэмат и къуэм - къэрал к1уэц1 Іуэхуэхмк1э министру Къэбэрдей-Балкъэр Республикэм щ1ым и кьудзэм - Къэрал к1уэц1 Іуэхуэхмк1э министерствэ Къэбэрдей-Балкъэр Республикэм щ1ым и штабым и унафэщ1ым.

Къэбэрдей-Балкъэр Республикэм и Президент КЪАНОКЪУЭ Арсен

Налшык къалэ
2009 гъэм щэкІуэгъуэм и 11-м
№188-УП

Иджырей зэманым дэ нэгъуэщІ гъуэгу диІэкъым

●Дыгъуасэ

Урысей Федерацэм и Президентым и псалъэ.

УФ-м и Федералынэ Зэхуэсым дыгъуасэ Москва къалэм щ1рагъэк1уэк1а зэ1ущ1эм хэтащ КъБР-м и Президент Къанокъуэ Арсен. А зэхуэсым Парламентым зэрызыхунгъаз тхыгъэм теухуауэ къыщыпсэльащ Урысейм и Президент Медведев Дмитрий.

УФ-м и Президентыр и кулыкъым зэрытеувэрэ иджы етІуанэу апхуэдэ тхыгъэк1э Парламентым зыхуеГазэ. Мыгъэрей зыхуэгъэзэныгъэр зэрагъэхьэзыра щ1ыкІэр ятэрейм кІыщ1хьэщ1к1. Къэралым и унафэщ1хэр зэманым благъэм, апхуэдэу курыт зэманым кьрызыбдэу зэрылэжьэну программэм тепсэтыхьыным къэралым и Іэтащ1хьэм мы гъэм ятэ дыдэу къызхищ1ащ къэралым ис щ1ыху псори. МазитІ ятэк1э Медведев Дмитрий «Ятэк1э, Урысей!» тхыгъэр кьыгъуригъэдзащ ик1и къэралым дяпкІэ зэрызиужьыным щ1ыхуэхэр зэрелпъыр къ1ухуагъэхьанымрэ зэрыгуридж1ащ. Щ1ыхуэхэмрэ организацэхэмрэ кьабГъэдэк1ыу Кремлым и официальнэ сайтым и закъуэ тхыгъэ мин 16-м щ1игъ къагъэхьащ. Дыгъуасэ Парламентым и пащхьэ ирилъхьа документым къэралым и унафэщ1ым къыщ1ытыгащ абыхэм къыщ1игъэува Іуэхугъуэ нэхьыщхьэхэр, апхуэдэу хьэрычтыщ1эхэм я Іуэху епГыык1эр.

Нэгъаби хуэдэу, УФ-м и Президентыр къыщ1ыпсэльар Кремлым и Георгиевскэ пэшырыц. А зэ1ущ1эшхуэм къарагъэблэгъащ УФ-м и Правительствэм, Къэрал Советым хэтхэр, УФ-м и субъектхэм я Іэтащ1хьэхэр, судхэм, генеральнэ прокуратурэм я унафэщ1хэр, дин, жылагъуэ л1ужьакІуэхэр. УФ-м и Президентым къ1псэльар сыхьэт 12.00-м щ1ыщ1эдзауэ занщ1эу эфирым к1уэуэ къатащ Урысей телевиденэм и ятэ каналымрэ «Урысей» каналымрэ.

- Къэралым и Президентым Парламентым Зэрызыхуигъаззэм сыщедаГуэм сэ абы къ1игъувхэм л1ъэныкъуитІк1э сегупсысырт: Урысей Федерацэм кьыззэрыгуэк1 и щ1ыхуэм хуэдэуи, щ1ынаГъэхэм я щ1ыщ1эм и унафэщ1ым и бгъэдыхьэк1эк1и, - жи1ащ КъБР-м и Президент Къанокъуэ Арсен УФ-м и Федералынэ Зэхуэсым и зэ1ущ1эр нуха нэужь. - Псори абы ик1ыжк1э я Гф1ыгъэщ1эгъэну п1эплъащ, ар щагъэхьэзырым мы гъэм Іэмальщ1э кьызэрагъэсэбэпкам кьыхэк1ыу. Мазиті ятэк1э Президентым къытрыригъэдза «Ятэк1э, Урысей!» тхыгъэр, нобэрей документым ипэжыпІэк1э л1ъабжьхуэхьуащ. Ар щ1ыхьэт тохьуэ гражданк1ак1ыгъуэм ди къ1ралым щ1ыпэ мыхьэнэм зэпымыууэ зэрыкъхьуэм. Сэ гу1ныгъэ хэха хуэсщ1ащ Президентым кьыхилъхьа Іуэхуэхэм я унэтІыныгъэ нэхьыщхьэм - щ1ыхуэхэм я псэукІэр егъэфэкІуэным теухуаи.

Щ1ынаГъэ щхьэхуэм и унафэщ1у сызэрыщ1ытым кьыхэк1ыу, сэ си л1ажьэк1эр езгъэпщащ Зэрызыхуигъаззэм щ1ыуБзыхуа мурадхэмрэ ахэр зэфГэгъэк1ынымк1э Іэмал кьыгъэнэГуакъэмрэ.

Президентым Федералынэ Зэхуэсым Зэрызыхуигъаззам и л1ъэныкъуэ псори зэуэ зэпкрыпхыну гугъуц, ауэ си джек1э нэхьащхьэ дыдэр кьыхэзгъэщ1ынщ: абы сэ нэхьри быдэу си фІэщ ищ1ащ Къэбэрдей-Балкъэрым гъуэгу тэмэмым тету зэрызиужьыр.

Дяпэк1э дэ Іуэхущхуэхэр кьытпэщ1ытщ, ик1ыуК1э куэд зэфЗдгъэжьын хуейщ, ауэ лэжьыгъэр зыкІи щ1ынагъуэ кьым узытелажьэр кьыщ1бгурыІуэм, уи гуащ1эр псыхэКІуадэ зэрымыхъунур щ1ыпльагъум деж.

«Демократием и хабзэхэм кьыдат зэфЗк1ыхэр и л1ъабжьэу» дэ Іэмал имыІэу зэтедгъэувэнщ «щ1ыку губзыщ1эхэм, щхьэхуитхэм, жэуапльныгъэ зыхэзыщ1эхэм я жылагъуэ». Иджырей зэманым дэ нэгъуэщІ гъуэгу дИІэкъым.

Урысей Федерацэм и Президентым и псалъэ. Къэралым и Президентым и Парламентым Зэрызыхуигъаззэм сыщедаГуэм сэ абы къ1игъувхэм л1ъэныкъуитІк1э сегупсысырт: Урысей Федерацэм кьыззэрыгуэк1 и щ1ыхуэм хуэдэуи, щ1ынаГъэхэм я щ1ыщ1эм и унафэщ1ым и бгъэдыхьэк1эк1и, - жи1ащ КъБР-м и Президент Къанокъуэ Арсен УФ-м и Федералынэ Зэхуэсым и зэ1ущ1эр нуха нэужь. - Псори абы ик1ыжк1э я Гф1ыгъэщ1эгъэну п1эплъащ, ар щагъэхьэзырым мы гъэм Іэмальщ1э кьызэрагъэсэбэпкам кьыхэк1ыу. Мазиті ятэк1э Президентым кьытрыригъэдза «Ятэк1э, Урысей!» тхыгъэр, нобэрей документым ипэжыпІэк1э л1ъабжьэ хуэхьуащ. Ар щ1ыхьэт тохьуэ гражданк1ак1ыгъуэм ди къ1ралым щ1ыпэ мыхьэнэм зэпымыууэ зэрыкъхьуэм. Сэ гу1ныгъэ хэха хуэсщ1ащ Президентым кьыхилъхьа Іуэхуэхэм я унэтІныгъэ нэхьыщхьэм - щ1ыхуэхэм я псэукІэр егъэфэкІуэным теухуаи.

Щ1ынаГъэ щхьэхуэм и унафэщ1у сызэрыщ1ытым кьыхэк1ыу, сэ си л1ажьэк1эр езгъэпщащ Зэрызыхуигъаззэм щ1ыуБзыхуа мурадхэмрэ ахэр зэфГэгъэк1ынымк1э Іэмал кьыгъэнэГуакъэмрэ.

Президентым Федералынэ Зэхуэсым Зэрызыхуигъаззам и л1ъэныкъуэ псори зэуэ зэпкрыпхыну гугъуц, ауэ си джек1э нэхьащхьэ дыдэр кьыхэзгъэщ1ынщ: абы сэ нэхьри быдэу си фІэщ ищ1ащ Къэбэрдей-Балкъэрым гъуэгу тэмэмым тету зэрызиужьыр.

Дяпэк1э дэ Іуэхущхуэхэр кьытпэщ1ытщ, ик1ыуК1э куэд зэфЗдгъэжьын хуейщ, ауэ лэжьыгъэр зыкІи щ1ынагъуэ кьым узытелажьэр кьыщ1бгурыІуэм, уи гуащ1эр псыхэКІуадэ зэрымыхъунур щ1ыпльагъум деж.

«Демократием и хабзэхэм кьыдат зэфЗк1ыхэр и л1ъабжьэу» дэ Іэмал имыІэу зэтедгъэувэнщ «щ1ыку губзыщ1эхэм, щхьэхуитхэм, жэуапльныгъэ зыхэзыщ1эхэм я жылагъуэ». Иджырей зэманым дэ нэгъуэщІ гъуэгу дИІэкъым.

УФ-м и Парламентым

Чэнджэщэгъуэхэр... зочэнджэщ

Къэбэрдей-Балкъэр Республикэм и Парламентым и Унафэщ1ым и деж къыщ1ызэрагъэпэща Жылагъуэ советым и ятэ зэ1ущ1э екІуэк1ащ. Ар къызэ1ухащ республикэм законхэр къыдэзыгъэк1 и органым и спикер, Жылагъуэ советым и унафэщ1 Чеченов Ануар.

КъБР-м и Парламентым и Унафэщ1ым къыззэригъэпэща чэнджэщэгъу органым цІыху 29-рэ хэтщ. Абы хагъэхьащ КъБР-м и Парламентым блэкІа и хэхьгъуэхэм хэта депутатхэр, жылагъуэм пщІэрэ щ1ыхьрэ щ1ызІэ цІыху цІэрыІуэхэр, законхэр гъэхьэзырыным, экономикэмрэ социальнэ Іэнатіэмрэ хэзыщ1ыкІ, абыхэм щ1ылэжьа Іэщ1агъэлІхэр.

Зэ1ущ1эр къыщ1ызэ1уихым Парламентым и Унафэщ1ыр Жылагъуэ советым хэтхэм ехьуэхьуащ зыпэрыува Іэнатіэм ехьу1эну, республикэм зэгурыІуэныгъэмрэ зэкъуэтыныгъэмрэ щ1игъэбыдэныкІэ, цІыхухэм я псэукІэр егъэфэкІуэныкІэ, абыхэм я Іуэху дэкІын папщІэ Іэмалхэр кьахуэзгъэпэщ1ынымк1э сэбэпынагъ зыпылъ лэжьыгъэ зэфІагъэк1ыну.

Зэ1ущ1эм щ1ыхахащ Жылагъуэ советым и унафэщ1ым и кьудзэхэр, Советым и секретарыр. Советым и унафэщ1ым и кьудзэхэр щ1ытыну хуагъэфэщащ л1эжьыгъэм и ветеранхэу Ахметов Азираталий, Жыдхэт Александр, КъБР-м и Профсоюзхэм я зэгухьанымрэ я ветеранщ1эгъу Егоровэ Галинэ сымэ. Секретару хахащ Къэбэрдей-Балкъэр къэралуниверситетым Егъэджэныгъэм и л1эжьакІуэхэм я щ1эныгъэмрэ Іэщ1агъэмрэ хэгъэхьэныкІэ и институтым и унафэщ1 Емуз Нинэ.

Апхуэдэу советым и кьудамэхэр кьызэрагъэпэщащ Парламентым и блэкІа хэхьгъуэм зэзэрызэгъэпэщащ1эу щ1ытам, абы комитету блы зэрІам тещ1ыхьащ. Зэ1ущ1эм щ1ысахэм І э зэрал этам ипкъ итк1э Іэнатіэхэм я унафэщ1у хахащ: законодательствэм, къэралухуэхІэм, щ1ыпІэ самоуправлением я Іуэхуэхмк1э - Пунаржи Виктор, Парламентым и л1эжьыгъэр зэгъэу1унымк1э - Жыдхэт Александр, бюджетым, налогхэм, финансхэм я Іуэхуэхмк1э - Сэхъу Владимир, экономикэм, мылькум, хъэрычэт л1эжьыгъэм, экологиемрэ щ1ыуЗэпсэр кьэгъэсэбэпынымрэ я Іуэхуэхмк1э - Ахметов Азираталий, аграрнэ политикэмрэ щ1ы Іуэхуэхмк1э - Шалатов Анатолий, социальнэ политикэмк1э, узыншагъэр хьуэмэнымк1э, спортымрэ туризмэмк1э - Егоровэ Галинэ, егъэджэныгъэм, щ1эныгъэм, щэнхабзэм я Іуэхуэхмк1э - Емуз Нинэ.

Советым хэтхэм зэман благъэм къриубыдэу я гъэхьэзырын хуейщ щ1эхуэнэ къудамэмэ я зэрылэжьэну щ1ыкІэмрэ, апхуэдэу Жылагъуэ советым зэфІгъэкІынхэм я планыр. Мы лэжьыгъэ псори зэфІэкІынымпыщІа Іуэхуэхэр иунэтІыну къалэн щащІащ КъБР-м и Парламентым и Унафэщ1ым и чэнджэщэгъу Атэлыкъ Анатолий.

«Узыншагъэ-2010» лъэпкъ проектым КъБР-р хагъэхьэ

УФ-м Узыншагъэр хъуэмэнымрэ социальнэ зыужьыныгъэмк1э и министерствэм кьыхихащ «Узыншагъэ» лъэпкъ проектым 2010 гъэм хагъэхьэну щ1ынальэхэр. Абы ик1ыжк1э итк1э гуэныгъэ хэха ягъуэтынкІэ гъуэгу насыпыншагъэм фэбжь хэзыхахэм, ныкъ, гу, л1ынтхуэ узыфэхэр зыпкърытхэм.

ФЕДЕРАЛЬНЭ автомобиль гъуэгур зыкІуэц1ырыкІ щ1ынальэхэм КъБР-р зэрызэтым щхьэкІэ, ди республикэр а программэм хагъэхьащ. Гуапэ пщохьу гу, л1ынтхуэ узыфэхэм щеІэзэну кьыхаха щ1ынальэ 20-м ди республикэри зэрахэхуар.

Мыбдежым кьыхэгъэщ1ыпхъэщ Налшык дэт республикэ сымаджэщым л1ынтхуэ узхэм щеІэзэщ1ынальэ центр 2010 гъэм кьыщ1ыпІуахыну зэрамурадыр. Абы сом мелуан 253-рэ и уасэ Іэмэпсымэ щІагъэувэнущ. Иджыпсту щ1ыщІэдзауэ республикэ сымаджэщым и унэр зыхуей хуагъазэ.

Сымаджэщым къатитІу зэтет и корпусыр 2007-2008 гъэхэм зэрызэгъэпэщ1ыжам Іэмал кьаретнейрохирургием къ1ыщагъэсэбэп иджырей Іэмэпсымэхэр абы щІагъэувэну. Апхуэдэуи компьютернэ томограф, УЗИ Іэмэпсымэхэр зыщІагъэувэну пэшхэри хьэзырщ.

КъБР-м л1ынтхуэхэм щеІэзэ центр кьыззэрыщ1ыпхъэщ Налшык дэт республикэ сымаджэщым л1ынтхуэ узхэм щеІэзэщ1ынальэ центр 2010 гъэм кьыщ1ыпІуахыну зэрамурадыр. Абы сом мелуан 253-рэ и уасэ Іэмэпсымэ щІагъэувэнущ. Иджыпсту щ1ыщІэдзауэ республикэ сымаджэщым и унэр зыхуей хуагъазэ.

Сымаджэщым къатитІу зэтет и корпусыр 2007-2008 гъэхэм зэрызэгъэпэщ1ыжам Іэмал кьаретнейрохирургием къ1ыщагъэсэбэп иджырей Іэмэпсымэхэр абы щІагъэувэну. Апхуэдэуи компьютернэ томограф, УЗИ Іэмэпсымэхэр зыщІагъэувэну пэшхэри хьэзырщ.

КъБР-м л1ынтхуэхэм щеІэзэ центр кьыззэрыщ1ыпхъэщ Налшык дэт республикэ сымаджэщым л1ынтхуэ узхэм щеІэзэщ1ынальэ центр 2010 гъэм кьыщ1ыпІуахыну зэрамурадыр. Абы сом мелуан 253-рэ и уасэ Іэмэпсымэ щІагъэувэнущ. Иджыпсту щ1ыщІэдзауэ республикэ сымаджэщым и унэр зыхуей хуагъазэ.

Сымаджэщым къатитІу зэтет и корпусыр 2007-2008 гъэхэм зэрызэгъэпэщ1ыжам Іэмал кьаретнейрохирургием къ1ыщагъэсэбэп иджырей Іэмэпсымэхэр абы щІагъэувэну. Апхуэдэуи компьютернэ томограф, УЗИ Іэмэпсымэхэр зыщІагъэувэну пэшхэри хьэзырщ.

КъБР-м л1ынтхуэхэм щеІэзэ центр кьыззэрыщ1ыпхъэщ Налшык дэт республикэ сымаджэщым л1ынтхуэ узхэм щеІэзэщ1ынальэ центр 2010 гъэм кьыщ1ыпІуахыну зэрамурадыр. Абы сом мелуан 253-рэ и уасэ Іэмэпсымэ щІагъэувэнущ. Иджыпсту щ1ыщІэдзауэ республикэ сымаджэщым и унэр зыхуей хуагъазэ.

Сымаджэщым къатитІу зэтет и корпусыр 2007-2008 гъэхэм зэрызэгъэпэщ1ыжам Іэмал кьаретнейрохирургием къ1ыщагъэсэбэп иджырей Іэмэпсымэхэр абы щІагъэувэну. Апхуэдэуи компьютернэ томограф, УЗИ Іэмэпсымэхэр зыщІагъэувэну пэшхэри хьэзырщ.

КъБР-м л1ынтхуэхэм щеІэзэ центр кьыззэрыщ1ыпхъэщ Налшык дэт республикэ сымаджэщым л1ынтхуэ узхэм щеІэзэщ1ынальэ центр 2010 гъэм кьыщ1ыпІуахыну зэрамурадыр. Абы сом мелуан 253-рэ и уасэ Іэмэпсымэ щІагъэувэнущ. Иджыпсту щ1ыщІэдзауэ республикэ сымаджэщым и унэр зыхуей хуагъазэ.

Сымаджэщым къатитІу зэтет и корпусыр 2007-2008 гъэхэм зэрызэгъэпэщ1ыжам Іэмал кьаретнейрохирургием къ1ыщагъэсэбэп иджырей Іэмэпсымэхэр абы щІагъэувэну. Апхуэдэуи компьютернэ томограф, УЗИ Іэмэпсымэхэр зыщІагъэувэну пэшхэри хьэзырщ.

ЩІЫХЬЫГЪЭМ

«ИтІанэщ Іуэхуэхэр ефІэкІуэжыным ущыгугъ щ1ыхьунур», - щ1ыжи1ащ Кавказ Щ1ыбыр мамыру щ1ытыным теухуауэ Женевэ щеКІуэкІ зэпсэльныгъэхэм УФ-м и унэгъуэ къэрал Іуэхуэхмк1э и министрым и кьудзэ Каратин Григорий.

Яук1ын я мураду

Ингушым и Суджэ куейм и имам Мейрбек Касум яук1ыну хэтащ.

Ар зэрыса автомашинэм иралъха бомбэм уЗгъэ ищ1а духьэшыр сымаджэщым нагъэсащ. Лагъым къуэм кьаруушхуэ зэримыІам и фІыщ1эк1э фэбжьхэр хьэлъэу кьыщ1эк1акъым.

Нэхъри щ1ыІэ щохьу

Якутием щ1ымахуэр щ1ытопащ.

Абы и щ1ыщІэ нэхъ пхыдза дыдэм щ1ыІэ Оймякон жылагъуэм дыгъуасэ щ1ыІэр градус 48-рэ щ1ыхьауащ. Къэк1ужну махуэхэм дунейр щ1ыІэр нэхьри щ1ик1ыжэну хуагъэфащэ.

Щ1ыпІэ щ1ыІэ

Москва къельатэ Осетие Инцэмэ Абхъазми ятемыуэну Тбилисиі къалэм зэрызыщ1ыжыр щ1ыубыхуэ зэгурыІуэныгъэм Кremлым Іэ тридзэн хуейуэ.

Ятемыуэн папщІэ

♦Нэфхэм я дунейпсо махуэщ 1784 гъэм дунейм щ1ыяпэу Париж нэфхэм я интернат кьыщ1ыз1уэ Гаюх Валентин кьыщалъхуа махуэм ирихьэлІу ягъэуващ.

♦Радиацэ, химие, биологие зыхьумэжыныгъэмк1э дзэхэм я махуэщ.

♦Щ1эк1уэгъуэм и 13-22-хэм Салоники (Алыдж) щек1уэк1ыну 50-нэ дунейпсо кинофестивальр.

♦И ныбжьыр илъэ 80 ирокъу Адыгэ Республикэм и щ1ыхуэ сурэтыщ1, АР-м и Гербыр зыщІа **Мерэтыкъуэ Долэт.**

♦Дыгъэр кьыщІэк1ащ сыхьэти 6-рэ дакьикъэ 59-м, кьуэджыщ1эм сыхьэт 16-рэ дакьикъэ 14-м.

♦Махуэм и к1ыхьагъщ сыхьэти 9-рэ дакьикъэ 45-рэ.

Пл1анэпэр зыгъэхъэлэрыр **ШАЛ Мухьэмэдщ.**

Пчыхьэ Іуэрыіуатэ

Пэжыр зи гъуазэм, насыпыр и гъуэгущ.

Туризмэм зрагъэужь

АДЫГЕЙ. *«ИнвестТурСервис» Іуэхущ1ап1эмрэ Адыгейм и Правительствэмрэ и л1ъэс хъурейк1э лажьэ «Оштен» бгы-лыжэ курорт ухуэным теухуауэ ядж1ыблагъэ зэгурыІуэныгъэ зэращ1ылащ. Проектым сом мелардищ и уасэщ.*

АДЫГЕЙМ и Правительствэм и лэжьакІуэм зэрыжиІамкІэ, 2009 гъэм кьриубыдэу инвесторым ухуэныгъэ лэжьыгъэхэр зэрырегъэжьк1ыну щ1ык1эм, планым щ1ыпІэ властыр щигъэгъуэзэн хуейщ.

«Урысей Ипщэ» федералынэ программэм ипкъ итк1э, «Оштен» бгы-лыжэ курортым и инфраструктурэм зегъэужьыным сом мелард кьыхуауат1ыпщ1ынущ.

Гъунапкъэхэр ягъэк1уэдыжыну?

КЪЭРЭШЕЙ-ШЭРДЖЭС. *Республикэмрэ Ставрополь краймрэ я муфтий Бердыев Исмэхьил иджыблагъэ кьыхилъхащ Кавказ Щ1ыхьэрэм и щ1ынапкъэхэр гъэк1уэдыжын хуейуэ.*

- ЕВРОПЭР зытет гъуэгум дэри дытеувапхъщ, Евросоюзым хуэдэуи Кавказ Щ1ыхьэрэм и гъунапкъэхэр гъэк1уэдыжыпхъщ. Си фІщ мэхъу абы иужьк1э Кавказым зэпэщ1увэныгъэхэр зэрыщ1ымыІэжынур. Дэтхэнэ зы л1эпкъми езым и хабзэ иІэжщ, ик1и ар абы тетынущ, - кьыхиг1эщащ Бердыев Исмэхьил.

ХЬЭЩЫКЪУЕЙ Олег.

● Къэрал къулыкъущ1ап1эхэм

Зэхъуэк1ынытъэхэр халъхьэ

КъБР-м и Правительствэм и зэ1ущ1э дыгъуасэ зэхэтащ. Ар иригъэк1уэк1ащ абы и Унафэщ1 Меркулов Александр.

ЗЭХЬХЬЭМ щ1ыхэплащ «Транспорт налогым и Іуэхуэк1э» КъБР-м и Законым зэхьуэжьк1ыныгъэхэр хэльхьэным теухуа Къэбэрдей-Балкъэрым и законым и проектым, «КъБР-м Спортымрэ туризмэмк1э и министерствэм и Іуэхуэк1э» Къэбэрдей-Балкъэрым и Правительствэм 2008 гъэм дыгъэгъаззэм и 19-м кьыдигъэк1а Унафэ №285-ПП-м зэхьуэжьк1ыныгъэ хэльхьэным, псоми къагъэсэбэп щ1ынальэ ильэс зиІэ автомобиль гъуэгуэхэмрэ ухуэныгъэ Іэрыщ1эхэмрэ зехьэным 2010 гъэм текІуэцэнур зыхуэдизыр гъэувыным, КъБР-м и Президентым кьахуигъэува кьалэнэхэр зэрагъэзащ1эм, нэгъуэщ1хэми теухуауэ кьыхалъхьа Іуэхугъуэхэм.

Зэ1ущ1эм хэтащ КъБР-м и Правительствэм и Тхьэмадзэм и кьуэдзэ Уянаев Казим, министрхэр, Къэрал комитетхэм я унафэщ1хэр, кьалэ, район администрацэхэм я Іэтащ1хьэхэр, ирагъэблагъа кьулыкъущ1эхэр.

ХЬЭЖЫКЪАРЭ Алик.

● Бахъсэн куей

Іуэхущ1ап1эщ1эм и лэжьакІэмкІэ арэзыщ

Ильэситу мэхьу Бахъсэн кьалэм социальнэ Іуэхутхьэбзэ жылагъуэм яхущ1ынымк1э центр кьызэрыщ1ыз1уахрэ. А зэманым кьриубыдэу мы Іуэхущ1ап1эм медико-психологие Іуэхутхьэбзэхэр щагъуэтащ зи ныбжь хэк1уэта цІыху мини 2-м нэсым.

А ЦЕНТРЫМ иІа статусыр иджыблагъэ ихьуэжащ - «Жылагъуэм социальнэ Іуэхутхьэбзэ яхущ1ынымк1э комплексно центр» ящІащ. Іуэхущ1ап1эм и щІэм и мызакъуэу, и кьалэнхэми зихьуэжащ. Нэхъап1эм мыбы Іуэхутхьэбзэ зыхущ1эр зи ныбжь хэк1уэтахэрэу щытамэ, иджы пенсэ зрат псоми, ар пенсэ ныбжьым итхэрами е и узыншагъэм сэкъат иІэу арами, медико-психологие Іуэхутхьэбзэ щагъуэтынущ.

Мы зэманым центрым цІыху 28-м зыщагъэпсэху. Абыхэм я пэщ1эр кьабзэщ, нэхущ, хуитщ, езыхэр ерыскъы гурыхьк1э я ягъашхэ. Уеблэмэ зызыгъэпсэхухэм я л1ы1ук1э шхын хэхахэр щ1ыхуапщ1эфІи кьохьу. Апхуэдэ гулыитэм цІыхухэр щогуфІык1, я нэІэ кьатезыгъэтхэм фІыщ1э хущ1.

Мыбы зыщызыгъэпсэхуну, зи узыншагъэр щезыгъэфІэк1уэну хуей дэтхэнэми апхуэдэ Іэмал иІэщ. Я узыншагъэр ирагъэфІэк1уэныр махуэ 18-к1э йокІуэк1ри, абы кьриубыдэу Бахъсэн Щэнхабзэмк1э и унэм и артистхэр щэнейрэ кьахуоблагъэри, зызыгъэпсэхухэм я нэгу зрагъэужь.

Мы Іуэхущ1ап1эм кьак1уэу зык1эльызыгъэпльыну Іэмал зимыІэхэм я деж центрым и лэжьак1уэхэр к1уэурэ зэрахуэфІэк1ІэІ ядоІэпыкъу.

ДЖЫЛАХЪСТЭНТІуТІэ.

«Адыгэм и щІыхь зыІэта

● Пшыхьхэр

КъБР-м Музыкэмк1э и театрым зэхьыхьэшхуэ щек1уэк1ащ щэк1уэгъуэм и 11-м. Ар теухуат ильэси 180-рэ ипэк1э урыс пащтыкъыдзэм и генерал Емануэль зи пашэ экспедицэм хэту ежьа адыгэ щІалэ Хьэшыр. Чыпар. ятэ дыдэу Іуащхьэмахуэ и щыгум зэрыдэк1ам. Адыгэхэм я мызакъуэу. Кавказым щыпсэу пъэпкъхэм я дежк1э зэхуэдэу л1ъапІэ а махуэшхуэм иращ1эк1 пшыхьыр къызэрагъэпэщащ Адыгэ жылагъуэ зэгухьэныгъэхэм я лэжьыгъэр Зэзыгъэ1уІу советым хэтхэм.

ПШЫХЬЫР къызэ1уахьа ик1и езыгъэжьк1эк1а КъБР-м щ1ыхь зи1э и артист **К1эмыргуей Валентин** ятэ псалъэ иритащ щэнхабзэмк1э министр **Фырэ Руслан**. Ар тепсэлъыхьащ Хьэшыр Чыпар зэрихьа л1ыгъэр къызэрыщ1ыхьум, ар адыгэ пъэпкъым и щ1ыхь зы1эта цІыху щ1ожджащэхэм зэращ1ыщІ жи1ащ ик1и къыхигъэщащ абы и цІэмрэ ар зытыкум л1ъэпкъымрэ ехьэлІауэ иужьрей ильэс зьбжанэм къе к1уэк1 псалъэмакъ мыфэмыцкъэр и жагъуэ зэрыхьур, апхуэдэ зэ1умыбзхэр къызэдэк1ын щхьэк1э щІэн хуейкъэ.

Хьэшыр Чылар Іуащхьэмахуэ зэрыдэк1ам теухуауэ тхьдэм къыщыгъэлъэгъуэхэр къызэхуэсахэм я пашхьэ ирилъхьащ Къэбэрдей адыгэ Хасэм и тхьэмадэ, Адыгэ жылагъуэ зэгухьэныгъэхэм я лэжьыгъэр Зэзыгъэ1уІу советым и унафэщ1 **Къалмыкъ Жылэбий**. Жылагъуэ, политикэ, щэнхабзэ лэжьакІуэу, къэрал кьулыкъущ1эу, хьэрычэтыщ1эу, спортсмену, нэгъуэщ1 Іэнатіэхэм Іуэхуфі1к1э кьыщащ1эу цІыху 200-м хуагъэфэща дыщэ дамыгъэхэм щыщу №1-р иратащ КъБР-м и Президент **Къанокъуэ Арсен**, ауэ гъэхэм я лэжьыгъэ ЗэзыгъэгъэуІу ик1и зэгъэзыгъэуІу советым и унафэщ1 **Къалмыкъ Жылэбий**. Жылагъуэ, политикэ, щэнхабзэ лэжьакІуэу, къэрал кьулыкъущ1эу, хьэрычэтыщ1эу, спортсмену, нэгъуэщ1 Іэнатіэхэм Іуэхуфі1к1э кьыщащ1эу цІыху 200-м хуагъэфэща дыщэ дамыгъэхэм щыщу №1-р иратащ КъБР-м и Президент **Къанокъуэ Арсен**, ауэ ар пшыхьым кьрихьэлІэфатэкъыми, дамыгъэр езым Іэщ1алъхьэну Іэмал яІакъым. Дыщэ дамыгъэр зыхуагъэфэща къэрал кьулыкъущ1эхэм ящыщ1 КъБР-м и Правительствэмрэ Парламентымрэ я Унафэщ1хэу **Меркулов Александррэ Чеченов Ануаррэ**, КъБР-м и Президентым и Администрацэм и Іэтащ1ьхьэм и ятэ кьуэдзэ **Къэушырокъуэ Залым**, Налшык къалэ администрацэм и унафэщ1 **Хьэгъэс Залымджарий** сымэ, нэгъуэщ1хэри.

Пшыхьыр ягъэдзахащ, уэрэдэхэмрэ къафэхэмк1э яІэтащ КъБР-м, КъШР-м, Осетие Инцэмэрэ Щ1ыхьэлІэрэмрэ, Дагъыстан, Щэшэн, Ингуш республикэхэм щыщ артистхэм, ныбжьыщ1э къэфакІуэ, уэрэджьІакІуэ гупхэм.

НЫБЭЖЬ Таисэ.

P.S. *Зэхьыхьэшхуэр зэрек1уэк1ам теухуа тхыгъэ уб-гъуэ газетым и кьыдэкІыгъуэ гъунэгъуэхэм ящыщ зым фык1ыщІеджэ.*

Сурэтыр **КЪАРЕЙ Элинэ** *трихащ.*

● Налшык

ТекIэныгъэ Иныр зэрагъэлъэпIэнум зыхуагъэхьэзыр

Налшык къалэ администрацэм и Iэтащхьэ Хьэгъэ Залымджэрий зи унафэщI, ТекIэныгъэ Иныр илъэс 65-рэ зэрыри-къур республикэм и къалащхьэм зэрыщагъэлъэпIнур зыгъэхьэзыр къыхэзыщакIэ комитетым и яп эзIущIэр идыкIыблатэ екIуэкIащ. Къалэ администрацэм и унафэщIым и къуэдэ Iорэ Iалинэ къыхэхьэжъэр щигъэзыгъащ къаныщхьэ къалэнхэм.

УНЭМ кIуэурэ зыкIэлыплъ ветеранхэм я Iуэху зытетым щытепсэлъыхьым, Портэм къыхигъэщащ жыкIэфэкIэхэм щIэх-щIэхыурэ ялыгъэуэзн зэрыхуейр. Налшык къалэ и ветеранхэм я советым и тхьэмадэ Абдулаев Мустэфа жиIащ Гроэнтологие центрым и лэжьакIэм нэхъыжьхэр арэзы зэрытемыхьэрэр. Абыхэм зэрыжаIэмкIэ, а сымаджэшым я узынщагъэр щрагъэфIэкIуэжьину Iэмал яIэкым, къалэдэсхэм ящыщу цIыху 12 фIэкIа къащтэну зэрыхуимытым къыхэкIыу. Абы щыгъуэми, республикэм и ветеранхэм я нэхъыбэр щыпсэур Налшык къалэр. Къалэм и администрацэм узынщагъэр хъумэныкмкIэ и управленэм и унафащIэм и пщэ ирахьащ а Iуэхур зэхигъэкIыну, апхуэдэуи участковэ дохутырхэр зауэм и ветеранхэм зэрадзлажьэм нэхъ ткIийуэ кIэтыплъыну.

ЗэIущIэм хэтхэр апхуэдэу тепсэлъыхьащ МафIэ мыужьыхым и утыр, Хэку зауэшхуэм и фэеплъ сынхэр зэгъэпэщыжьныкIэ зэфIэгъэкIыпхъэзэм.

Къызэхуэсахэр кьиргъуIбжьащ ветеранхэм я цIэ-унэцIэхэр тету унэхэм кIэрыльа пхъэбгъуэхэм ящыщхэр унэхэр щызэрахьэм лэч зэрыльагъэIэсам, кьыфIахьыпи зэрыщыIэм. Апхуэдэу ары унэ гъэрым кIэрыльа пхъэбгъур кьыфIахри, пхъэнкIийм хэльу щIыунэм щIадзожат. Кьалэм и тыкуэнхэм ящыщ зым и щIыбым сэху щытракIэм, ар зейхэр мыукIытэу хьифIадзащ апхуэдэ пхъэбгъу цIыкIур.

КъызэгъэпэщакIэ комитетым хэтхэм ТекIэныгъэм и махуэшхуэр гъэлъэпIэным теухуауэ Iуэхугъуэ зыбжанэ кьыхалъхьащ. Апхуэдэхэщ, псалъэм папщIэ, «Псапэ зыплъ Iуэху 65-рэ», «Сэлэт бльтоку» фIэщыгъэщIхэм щIэту кьыдзэрагъэпэщыжъэр, зауэм теухуа сурэтхэр, тхыгъэ нэхъыфIхэр кьыхъхьым теухуа зэпеуэхэр, фэеплъ буклетхэр гъэхъэзырыныр, нэгъуэщIхэри.

ДЭЭМЫХЬ Лиз.

● Си бзэ - си псэ, си дуней

Анэдэлъхубзэр зыгъэшэрыуэхэр

сипщIым кIриубыдэу зэпеуэм еджапIэу, егъэджакIуэу хэтам я бжыгъэр къэбгъэлъэгъуэну гугъущ, куэд дыдэ зэрыхъум къыхэкIыу, ауэ нэхъыкIыжьырэщи, щхьэпэу кърикIуаэхэр мащIэкъым. «Си бзэ - си псэ, си дуней» республикэ зэпеуэр иджы ещанэ ящыщ щIэныгъэм щыхагъахьуэ институтым щекIуэкIащ адыгэбзэмкIэ олимпиадэ. Абы хэтащ республикэм и къалэхэм, къуажэхэм къикIа, 6 - 11-нэ классхэм щIэс еджакIуэхэр.

КъБР-м Егъэджэныгъэмрэ щIэныгъэмкIэ и министерствэм и лэжьакIуэ, зэпеуэр зи нэIэм щIэту екIуэкI Балэ Людмилэ зэIущIэр къыщыщэIуихым къызэхуэсахэм иджыри зэ ягу кьигъэкIыжащ мыпхуэдэ зэхьихьэхэр анэдэлъхубзэм и пщIэр къэIэтыным, ар щIэблэм зрахьыфIу ящIэнум зырыхуэгъэпсар.

- «Си бзэ - си псэ, си дуней» республикэ зэпеуэм и пэ лъэбакъуэхэр ичауэ щытащ 1999 гъэм и щIыпIэ мазэм, - жиIащ Балэ Людмилэ. - Абы лъандэрэ илъэси 10 хъуащ, ауэ зэпеуэм хэтыну хуейхэм я бжыгъэм хэхъуэ фIэкI хэщIкъым. Къыхэгъэщыпхъащ абы зи зэфIэкI щызыгъэльэгъуэну мурад зыщIа егъэджакIуэм еджапIэхэри, кьуажэ унафэщIхэри, Iыхьлэдэсхэри жыдэкIуэ кьызэрыдэIэпыкъур. Илъэ-

Зэпеуэм хэтахэр.
Сурэтыр **КЪАРЕЙ Элинэ** *трихащ.*

● Си бзэ - си псэ, си дуней

«Си бзэ - си псэ, си дуней» республикэ зэпеуэм хэтащ иджыблагъэ ЕгъэджакIуэхэм я щIэныгъэм щыхагъахьуэ институтым щекIуэкIащ адыгэбзэмкIэ олимпиадэ. Абы хэтащ республикэм и къалэхэм, къуажэхэм къикIа, 6 - 11-нэ классхэм щIэс еджакIуэхэр.

КъБР-м Егъэджэныгъэмрэ щIэныгъэмкIэ и министерствэм и лэжьакIуэ, зэпеуэр зи нэIэм щIэту екIуэкI Балэ Людмилэ зэIущIэр къыщыщэIуихым къызэхуэсахэм иджыри зэ ягу кьигъэкIыжащ мыпхуэдэ зэхьихьэхэр анэдэлъхубзэм и пщIэр къэIэтыным, ар щIэблэм зрахьыфIу ящIэнум зырыхуэгъэпсар.

- «Си бзэ - си псэ, си дуней» республикэ зэпеуэм и пэ лъэбакъуэхэр ичауэ щытащ 1999 гъэм и щIыпIэ мазэм, - жиIащ Балэ Людмилэ. - Абы лъандэрэ илъэси 10 хъуащ, ауэ зэпеуэм хэтыну хуейхэм я бжыгъэм хэхъуэ фIэкI хэщIкъым. Къыхэгъэщыпхъащ абы зи зэфIэкI щызыгъэльэгъуэну мурад зыщIа егъэджакIуэм еджапIэхэри, кьуажэ унафэщIхэри, Илъэдэсхэри жыдэкIуэ кьызэрыдэIэпыкъур. Илъэ-

● Си бзэ - си псэ, си дуней

Анэдэлъхубзэр зыгъэшэрыуэхэр

сипщIым кIриубыдэу зэпеуэм еджапIэу, егъэджакIуэу хэтам я бжыгъэр къэбгъэлъэгъуэну гугъущ, куэд дыдэ зэрыхъум къыхэкIыу, ауэ нэхъыкIыжьырэщи, щхьэпэу кърикIуаэхэр мащIэкъым. «Си бзэ - си псэ, си дуней» республикэ зэпеуэр иджы ещанэ ящыщ щIэныгъэм щыхагъахьуэ институтым щекIуэкIащ адыгэбзэмкIэ и кафедрэм и унафэщI Иншы Иринэ олимпиадэр зэрекIуэкIынум и хабзэхэм щигъэзгъэзэнри, щхьэж зыхэтыну унэтIыныгъэкIэ загуэшащ.

Олимпиадэр унэтIыныгъитIкIэ екIуэкIащ. «ЩIыналъэр джын» Iыхьэм хэтахэм гупу загуэшауэ лэжьащ. «Iущхэмрэ Iущыщэхэмрэ» унэтIныгъэм хиубыдахэм щхьэ закъуэ лэжьыгъэ зрагъэжьащ.

«ЩIыналъэр джын» Iыхьэм ящ ныбжьыщIэхэм, етIуанэ увыпIэр къыщахьащ Аруан районым къикIа ныбжьыщIэхэм, етIуанэ увыпIэр хуагъэфэщащ Дзэялыкъуэ куейм и лIыкIуэхэм, ещанэр зэдагуэшащ Тэрч, Шэджэм районхэм я еджакIуэхэм.

«Iущхэмрэ Iущыщэхэмрэ» Iыхьэм бжьыпэр щызэдагуэшащ Дыщыкъуэ Маргаритэрэ (Бахъсэн, курыт школ №2) Аброкъуэ Дианэрэ (Дзэлыкъуэкъуажэ курыт школ), етIуанэ увыпIэр кьиухащ Бэлэтокъуэ Алинэ (Урожайнэ къуажэ курыт школ), ещанэр зэдагуэшащ Хъэмжу Исльамрэ (ХъатIохъущыкъуей, курыт школ №3) Соблир Аскерэ (Нарткъалэ, курыт школ №1).

ЩХЬЭЩЭМЫЩI Изэ.

● Гуэлъитэ

Зэрыжылэу яухуэ

БАХЪСЭНрайоным ыхьхьэ Зеикъуэ жылагъуэм щыщ Щомахуэ Налжан и унэр мы гъэм и накъыгъэ мазэм мафIэм исащ. И кьуажэгъуэхэмрэ щыпIэ властымрэ мыхьуатэмэ, и кьуэ сымаджэр щIыгъуу ар уэрамым кьыдэнат. Иджыпсту ахэр я благъэхэм я деж щопсэу.

Псэуалъапхъэ кьращэхун папIэ районым, кьуажэ администрацэхэм мы унагъуэм сом мин 50 хухахащ.

- Налжан и унэр зэрыжылэу яухуэ жыпIэ хьунущ. Ар иныкъым, пэшитIрэ зы кIэлындоррэ кьинкIыу аращ, ауэ зэанэзэкъуэм тыншыгъуэ щагъуэтынущ. Мы зэманым ухуакIуэ гупым пэш кIуэцIхэмрэ унэ щыбыбмрэ пщIэншэу зэрахьэ, - жеIэ кьуажэ администрацэм и Iэтащхьэ Къэрмокъуэ Iуманэ. - ПсэупIэр хьэзыр хъумэ, псымрэ газымрэ ахуэтшэн хуейщ. ЗэфIэкI зиIэу жылэм дэсхэр абыкIэ кьыддэпэщынкъу дапоплъэ. Зеикъуэ туф карьерым и унафэщI Iутыкъуэ Заур блыным тетIупъэнур кьыдитащ. Адрей хьэрычэтыщIэкэми апхуэдэ гупыльтэкIэ дащогугъ.

Щомахуэ Налжан и закъуэкъым зеикъуэдэсхэр зыдэпэщыкъуар. Кьуажэ администрацэр хэпIыфIыхьри, Хет Мухьэмэд газыр хуашащ, пенсэм щыс Сэбанщыу ХьэIишэт и унагъуэм мыгъкуэкIэ зыщIагъэкъуащ.

ЩОМАХУЭ Залинэ.

● Щапхъэ

ЗэгуроIуэ, зодэIуэж

КъБР-м и муниципальнэ жылагъуэхэм я Советхэм я зэгухьэныгъэм къызэрыгъэпэщри... лъапкъхэм я зэхущытыкIэхэм ехьэлIа Iуэхуэхэм теухуа семинар-зэIущIэ щекIуэкIащ Тэрч куейм щыIэ Новэ Балъкъэр къуэкIэм.

РЕСПУБЛИКЭМ и къуажэхэм я щIыпIэ администрацэхэм я лIыкIуэхэм мы къуажэр кьаплъыхьащ. Ахэр щыIащ школ-сабий садым, амбулаторэм, сабий спорт школым, «Новэ Балъкъэр» агрофирмэм.

ИужькIэ хьэщIэхэр ЩэнхабзэмкIэ унэм щызэхуэсащ. ЗэIущIэр кьызэIуихащ Тэрч куейм и администрацэм и Iэтащхьэ Пэнагуэ Максим. «Муниципалитетхэм къулыкъу щызыныгъэхэм жэуап яхь ди нэхъыжьхьэм кьытхуагъэна лъэпкъ зэхьуэш зэхуэщытыкIэхэр хъума хъунымкIэ», - кьыхигъэщхьэхукIащ абы. Пэнагуэ Максим жиIащ цIыху 1200-рэ щыпсэу мы жылэм лъэпкъыйм ящыщ цIыхухэр зэрыщэсыр. Ахэр зэгуроIуэ, зоззэгъ. Лъэпкъ зэмылIэужьыкIыгъуэхэм зэращыщыр, уеблэмэ щIэгъэкъуэнышхуэ хуохъу кьуажэм зегъэужьыным. Дэтхэнэ лъэпкъми щыщыр абы и псэукIэм фIы гуэр зэрыхилъхьэнум хущIокъу.

Кьуажэм и администрацэм и Iэтащхьэ Текуев Къурмэнбий тепсэлъыхьащ Новэ Балъкъэрым зэрызиужььам, абы дэсхэм я щыIэкIэ-псэукIэм, администрацэм махуэ кьэс зэфIигъэкI лэжьыгъэм. Мы къуажэм щопсэу икIи я пщэ кьыддохуэ кьалэнхэр зэгъуэгуэ щызэфIагъэкI балъкъэрхэм, тырку-месхетхэм, адыгэхэм, урысхэм, украинхэм, ингушхэм, осетинхэм, дагъыстанхэм.

Лъэпкъхэм я зэкъуэтныгъэр, зэгурыIуэныгъэр, мамырыгъэр гъэбыдэн зэрыхуейр кьыхагъэщу зэIущIэм кьыщыпсэлъащ АСМО-м и гъэзэщIакIуэ директор Маслов Николай, къуажэм и ефэнды Дадаев Мусэ, КъБР-м и Президентым и Администрацэм кьэрал кьулыкъым, кадрхэм, щIыпIэ самоуправлензм пыщIа лэжьыгъэмкIэ и Iуэхущ-IапIэм и кьудамэм и унафэщI Мырзэкъан Арсен. Иужьрейм, кьапщтэмэ, кьыхигъэбелджылыкIащ: «Илъэс 50-м Новэ Балъкъэрым щыпсэуэхэм я бжыгъэм хуэдийкIэ хэхъуащ. Мыбы зэгурыIуэу-зэдзIуэжь щопсэу лъэпкъ зэмылIэужьыгъуэхэм ящыщхэр. Абыхэм я щапхъэм ди республикэм и цIыху псомэ ярегъэлъагъу кьару зэкъуэткIэ нэхъ тыншу узэрыпэлъэщыну кьалэн инхэм».

ЩIыпIэ Советхэм я депутатхэмрэ администрацэхэм я Iэтащхьэхэмрэ тепсэлъыхьащ лъэпкъхэм я зэкъуэтныгъэр гъэбыдэн лъэныкъуэкIэ езыхэм я деж щрагъэкIуэкI лэжьыгъэр зыхуэдэм.

Семинарым зэIущIэм щыжаIахэм япкъ иткIэ, абы хэтахэм кьащтащ Къэбардей-Балъкъэрым щыпсэу псомэ зэрызыхуагъазэ. «Иужь илъэсхэр щыхьэт тохьуэр республикэм псэукIэ, экономикэ я лъэныкъуэкIэ зэхъуэкIыныгъэфIхэр кьыдзэрыщIыхьу, - кьыщыгъэлъэгъуащ абы. - Новэ Балъкъэр кьуажэм щыпсэуэхэм - балъкъэрхэм, адыгэхэм, урысхэм, нэгъуэщI лъэпкъхэм ящыщхэм ЗкIыбыу я республикэр зэкъуэту, мамыру, кьэкIуэну зэманым хуэлажьэу псэун зэрыхуейр. Дэ ди кьалэнщ, щыIэныгъэ дэмкIэ дэджущрэ, лIэщIыгъуэ куэдкIэ кьыддэгъуэгурыIуэ зэгъуэнэгъу зэхущытыкIэфIхэр тхъумэурэ ди сабийхэм псэукIэфI кьахуэзэдгъэпэщыну».

ГЪУКIАКЪУЭ Идар.

● ФщIэн папщIэ

Си хабзэгъэув жэр–ДЭМ

УРЫСЕЙМ и ныбжьыщIэхэмрэ щIалэгъуалэмрэ щIэныгъэмрэ техникэмрэ нэхъыфIу хагъэгъуэзэн мурад-кIэ УФ-м куэд щызэфIагъэкI. Псалъэм папщIэ, Къэрал Думэм 2009 - 2010 гъэхэм иригъэкIуэкIынуц еджапIэхэмрэ щIэныгъэ Iуэхущ-щIапIэхэмрэ. ЩIалэгъуалэм я етхуанэ Урысейпсо зэпеуэр. «Си хабзэгъэув жэрдэм» лъжьыгъэ нэхъыфI гъэхъэзырыным теухуауэ щытынущ ар. 2009 гъэм зэпеуэгъуэм и 5-м кьыщыщIэдзауэ 2010 гъэм гъатхэпэм и 31-м нэсыху дэлъ зэманыр абы пIалъэ хуагъэуващ. А зэпеуэм кьыриIуахэм ятещIыкIауэ щапхъэ щыгъэIэнущ «Си хабзэгъэув жэрдэм» Урысейпсо зэпеуэм и гъатхэпэм и 31-м и министерствэр, УФ-м ЭнергетикэмкIэ и министерствэр, ЕгъэджэныгъэмкIэ Федеральнэ агентствэр, Федеральнэ космос агентствэр, ЕгъэджэныгъэмкIэ Урысей академиер, IэщIагъэ и лъэныкъуэкIэ щIэныгъэ нэхъыщхьэ щызрагъэгъуэт еджапIэ пэрытхэр я щIэрэ-кьуэну Къэрал Думэм ЕгъэджэныгъэмкIэ и комитетым, 2009 - 2010 гъэхэм ирегъэкIуэкI:

а) ирагъаджэхэм я щIэныгъэ-къэхутэныгъэ, творческэ лэжьыгъэхэм заочнэу илъэс кьэс къызэрагъэпэщ Урысейпсо зэпеуэр (2009 гъэм фокIадэм и 1-м - 2010 гъэм мэкъуэуэгъуэм и 30-м);

б) щIэнхабзэ щIэным, экологием, шынагъэншэу псэуным икIи лэжьыным егъэщIыпIэ IуэхуэхэмкIэ VII Урысейпсо щIалэгъуалэ зэхьыхьэр (2009 гъэм щIыуэгъуэм и 25-27-хэм);

в) гъэсныпхъэ-энергетикэ комплексым егъэщIыпIэ Iуэхуэхэм теухуа щIалэгъуалэ щIэныгъэ-техникэ лэжьыгъэ нэхъыфI гъэхъэзырыныкIэ XIX зэпеуэр (2010 гъэм мэлыжьыхьым и 15-м - щэкIуэгъуэм и 30-м);

г) III, IУ Урысейпсо сабий конференцхэр (2009 гъэм дыгъэгъазэм и 16-18-мрэ 2010 гъэм мэлыжьыхьым и 21-23-хэмрэ);

д) ирагъаджэхэм я XXV Урысейпсо конференцыр (2010 гъэм гъатхэпэм и 31 - мэлыжьыхьым и 3-м).

Хьыбархэр нэхъ зэпкрыхауэ кьызэрэзэпэщакIуэ комитетым кьыщыпщIэ хьунущ 8(595) 688-21-85, 8 (495) 684-82-47 телефонхэмкIэ, 8 (495) 631-11-18 факсымкIэ, nauka21@mail.ru, lider21@mail.ru электронпощтымкIэ, 120090 , Москва, Щепкиным и уэрам, 22 пощт адресымкIэ, НК, www. duma21.ru, www. nauka21.ru сайтхэмкIэ.

КъБР-м и Парламентым и пресс-Iуэхущапэ.

● Прохладнэ куей

Кучинэ Марие Гимназиадэм макIуэ

2009 гъэм и дыгъэгъазэ мазэм Катар къэралыгъуэм и щыкъэр Дохэ щекIуэкIынущ IУ дунейпсо Гимназиадэр. Урысей Федерацэм и гуп къыхэхам хэту абы кIуэнущ Къэбардей-Балъкъэр Республикэм и Прохладнэ куейм щыщ, илъэс 16 зи ныбжь Кучинэ Марие.

ПЩАЩЭМ Прохладнэ куейм щыIэ СДЮСШОР-м атлетикэ псынщIэмкIэ и кьудамэм зыщегъасэ. Абы иджыблагъэ дыжьын медаль кьыщихьащ щIалэгъуэлэм я дунейпсо зэпеуэм. Дунейпсо Гимназиадэм кIуэнухэр кьыщыхьах зэхьэзэхуэу Пенэз щекIуэкIам Кучинэ Марие етIуанэ щыхъуащ.

Марие и тренер Габриелян Георгий зэрыжиIэмкIэ, хьыджэбз цIыкIур куэд щIауэ спорт лIэужьыгъуэ зыбжанэм дехьэх, ауэ псом нэхъ рэ кьищтэу зэгугъу ятлетикэ псынщIэрщ.

- Кучинэм иджыпсту кьигъэлъагъу зэфIэкIым гугъэ дегъэщI дунейпсо Гимназиадэм увыпIэфI кьыщихьынымкIэ. Мы зэманым Марие а зэпеуэм еш имыщIэу зыхуагъэхьэзыр, - жеIэ тренерым.

Дунейпсо Гимназиадэм увыпIэ щхьэж я щеубыд дунейпсо спорт мэхуэгъэпсым. Уеблэмэ апхуэдэ зэпеуэр и мыхьэнэкIэ Олимп Джогухэм кьаззрыкIэрыкъу мащIэ дыдэу кьалытэ.

Ди лъахэгъу пщащэ ныбжьыщIэм дохъуэхъу а зэхьэзэхуэхэм текIуэныгъэ кьыщихьыну.

ДЗЭГЪАЩТЭ Аэмэ т.

● Iуэхутхъэбзэ

Унэхэр къагъэщIэрэщIэж

ФЭТЭР куэд хъу унэхэр зыхуэл хуэгъэзэныкIэ республикэ программэ щхьэхуэр гъэзэщIэным хиубыдэу 2008 гъэм ПсэупIэ-коммуналнэ х озяйствэм и IэнатIэм реформэ щегъэкIуэкIыным зыщIэгъэкъуэныкIэ фондым, республикэ бюджетым, апхуэдэу псэупIэхэр зи мыпкъуу щытхэм а ахъшэм кьыхахьхьэ проценти 5-м и хьэкIэ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и псэупIэ унэхэм щIэт лифтхэм ящыщу 34-рэ зэрахъуэкIащ. Дыдэрэт илъэсыр нухьыу иджыри щIэуэ лифт 14 ягъэувыну я мурадщ.

Псори зэхэту республикэм и муниципальнэ псэупIэ фондым лифт 445-рэ кьыщагъэсэбэн. Ягъэува мардэхэм япкъ иткIэ, ахэр зэрагъэлажьэ хъунур илъэс 25-кIэщ. «Динако» центрымрэ «Лифтхэм я щытыкIэр кьызыпщытэ, зыми и унафэм щIэмыт инженер центр» ООО-мрэ ирагъэкIуэкIа экспертизэм кьызэрыгъэпэлъагъэмкIэ, абыхэм ящыщу 181-м кIэлъыплъым, 130-р зэрахъуэжьащ, 51-р зэрахъуэжьын хуейщ.

ТЕУВЖЬКIЭ УЭ Беллэ.

● Зэ1ущIэ гуапэхэр

Сыт уэрэд щIаусыр?

Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал университетым и филологие институтым адыгэбзэмрэ литературэмкIэ и къудамэм щеджэ студентхэр яIущIащ усакIуэ, критик, литературовед Къэжэр Хьэмид. ЕгъэджакIуэмрэ студентхэмрэ тепсэлъыхьащ Къэжэрым и тхылъ «Уэрэд щIаусыр» зыфIищам, ди лъэпкъ литературэм теухуа Iуэху куэдым.

ТХЫЛЪЫМ ихуащ Къэжэрым и Iэдакъэ кьыщIэкIа литературнэ портретхэр, эссехэр. Тхыгъэхэр теухуащ адыгэ литературэм зиужьыным хэлъхьэныгъэшхэр хэзыщIа ди усакIуэ, тхакIуэ, литературовед, критик цIэрыIуэхэу щоджэнцIыкIу Алий, КIыщокъуэ Алим, Къашыргъэ Хьэпащэ, Тубей Мухьэмэд, Налохэ Жансэхъу, Аубымэдхан, Заур, КIэрэф Мухьэмэд, Шэвлокъуэ Петр, Сокъур Мусэрбий, ХэкIуадэ Андрей, КIуращын БетIал, Елмэс Iэулэдин, Тхьэгъэзит Зубер, ЩоджэнцIыкIу Нинэ, Къуэлыфэ Хьэчим сымэ я творчествэм.

ЗэIущIэм и пэщIэдзэм Къэжэрыр ныбжьыщIэхэм яхутепсэлъыхьащ ЩоджэнцIыкIумрэ КIыщокъуэмрэ я лэжьыгъэхэм, щIалэгъуалэр яфIагъэщIагъэуэну едэIуащ Къэжэрым и лэжьыгъэр зытеухуа тхакIуэхэм ящыщ зыбжанэм зэрагъэщIауэ щытам теухуауэ жиIэжахэм. Апхуэдэуи щIэныгъэлIыр щхьэхуэу къытеувыащ ди литературэм кьыхыхьэ жанрыщIэхэм.

- Иджыпсту нэхъ зи гугъу ямыщIу, адыгэ литературэм увыпIэ щхьэхуэ щамыIэу щытхэщ: япэрауэ - литературнэ портретхэр, етIуанэу - прозэ усэхэр. Мы усэ лIэужьыгъуэм нэхъ балладэуи мащIэ дыдэу диIэр. Мы зэманым нэхъ сызыгъэпIейтейхэм ящыщщ «подростковая литература» жыхуаIэм хуэдэ дызэрымыIэр. 5-7-нэ классхэм щIэсхэм адыгэ литературэр зэрырагъэдж учебникхэм а ныбжьым итхэм яхуэгъэзэа, абыхэм нэхъ зэхащIыкIыну тхыгъэхэр къомэщIэкI, - жиIащ Къэжэрым. - МыдэкIэ, литературэм и тематикэм и гугъу пщIымэ, 50-60 гъэхэм Хэку зауэшхуэм кьихьа насыпыншагъэм, цIыхур мамыр псэукIэм зэрыпэрыкьэжым тетхъыкьу, совет зэманым властыр яIэту щытамэ, дызэрыхьа 21-нэ лIэщIыгъуэм ди адыгэ литературэм и мызакъуэу, дунейпсо литературэр нэхъ зытегъэщIауэ щытыну къэслъытэр дыкъэзыхъуреихь дунейм и щытыкIэрщ, экологиерщ.

Адэжь Къэжэр Хьэмид студентхэм кьахуеджащ жанрыщIэу литературэм кьыхыхьэ литературнэ къуажэхьэм. А жанрым и зэхэублакIуэхэм езы Къэжэр Хьэмид ящымыщу пIэрэ, жалэу щIалэгъуалэр зыIэпишауэ едэIуащ абыхэм. А къуажэхьэм щIагъэбзэкIэ кьыщыгъэпэгъуащ усакIуэхэм, тхакIуэхэм, критикхэм, литературоведхэм, щIэныгъэлIхэм я IуэхущIафэхэр икIи, ахэр умыцIыхуми, я творчествэм ущыгъуаззэмэ, зи гугъу ищIыр кьыпхэущIэу апхуэдэщ.

Зэхуэгуалэу екIуэкIа зэIущIэм и кIэухым Къэжэрым жэуап иритащ студентхэм я упщIэхэм икIи фэеплъ сурэтхэри зытрагъэхащ.

ДЖЫЛАХЪСТЭН ТIутIэ.

●Лъэпкъ Iуэху

«Адыгэ псалъэ» газетым и редакцэм дыгъуасэ тыгъэ кьыхуащIащ адыгэ щIэныгъэлI, еджагъэшхуэ, газетым и яп редактор нэхъыщIхьэу щыта Хьуран Батий Iэкъуэмэн и кьуэм (1890 - 1928 гъэ.) и сурэтышхуэ. Ар кьыбгъэдэкIащ Хьураным и пхъурылIэу, медицинэ щIэныгъэхэм я кандидат, КъБКъУ-м и кафедрэм и унафэщI Бейтыгуэн Борис.

Сурэтыр илъэс 15 и пэкIэ Хьуран Батий и унэкъуэщ щIалэм ирегъэщIауэ щытащ. Ар зи Iэдакъэщ зэIэкIыр Псыхуэбэз щыщ сурэтыщIщ. Батий и сурэтыр ипхъу нэхъыщIэ Фаризэ и деж щыIащ. Нобэ Хьуран Батий и бынхэм ящыщ зыри псэужькъым, абы и щIэблэхэм сурэтыр ар зи редактор нэхъыщхьэу щыта газетым яIэныр нэхъ тэмэму кьалытащ. Иджы а сурэтыр «Адыгэ псалъэ» газетым и редакцэм Кьардэнгуущ Зырамыку и цIэр зезыхьэ и хьэщIэщым и жьантIэм фIэльщ.